P. K. Kunowski M

Warszawa, dnia 2021 -07- 23

NR: 1551 PODPIS JG
WPŁYNĘŁO
2021 -07- 27
Krajowa Rada Izb Rolniczych

MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

DOS.dws.073.2.2021

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie!

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 lipca 2021 r., znak KRIR/KK/574/21, przekazujące uchwałę nr 6/2021 w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego aktualnej sytuacji w rolnictwie, podjętą przez Krajową Radę Izb Rolniczych na VIII posiedzeniu VI kadencji w dniu 24 czerwca br., poniżej przekazuję informacje będące w zakresie kompetencji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Odnosząc się do sytuacji na rynku wieprzowiny, uprzejmie informuję, że rozwój tendencji cenowych na rynku krajowym determinowany jest sytuacją cenową na rynku unijnym i światowym. Dla Polski, która pozostaje importerem netto wieprzowiny głównym partnerem handlowym są kraje UE, która jest największym światowym eksporterem wieprzowiny. Sytuacja na rynkach krajów przeznaczenia wieprzowiny z rynku UE, głównie Chin, pośrednio oddziałuje również zatem na sytuację w naszym kraju. Rynek wieprzowiny w 2020 r. znalazł się pod silną presją cenową powstałą w wyniku skutków obostrzeń wprowadzanych w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19 oraz w związku z utrudnieniami w handlu wieprzowiną na rynku UE po potwierdzeniu przypadków afrykańskiego pomoru świń w Niemczech. Przedłużający się w związku z tymi czynnikami okres niskich cen skupu świń niewątpliwe przyczynił się do przyspieszenia naturalnie zachodzących procesów koncentracji produkcji.

Należy zauważyć, że Polska w okresie spadku cen na rynku wieprzowiny w 2020 r. wnioskowała do Komisji Europejskiej o uruchomienie mechanizmu prywatnego przechowywania wieprzowiny i przyznanie pomocy finansowej producentom świń - Komisja Europejska prezentowała

negatywne stanowisko w tym zakresie, podkreślając brak skuteczności takiego rozwiązania dla przywrócenia stabilności na rynku – ograniczenia związane z COVID-19, ograniczone powierzchnie magazynowe, ograniczony eksport mrożonego mięsa po okresie przechowywania ze względu na utrudnienia w wywozie do państw azjatyckich – oraz dużą liczbę producentów świń w UE i zróżnicowanie strukturalne na poziomie produkcji.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że obok katalogu różnych form pomocy finansowej udzielanych bezpośrednio producentom świń, w tym na rozwój produkcji prosiąt, może zostać wymieniona ustawa, która ma na celu przyczynienie się do łagodzenia rynkowych skutków występowania ASF, tj. ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 988). Po spełnieniu określonych w ustawie wymagań, do zamówień na dostawy mięsa wyłącznie wieprzowego pochodzącego wyłącznie od świń utrzymywanych co najmniej 2 miesiące bezpośrednio przed ubojem w gospodarstwach rolnych położonych na obszarach objętych nakazami, zakazami lub ograniczeniami oraz innymi środkami kontroli lub ochronnymi ustanowionymi w związku z wystąpieniem ASF zgodnie z przepisami o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz z przepisami Unii Europejskiej wydanymi w tym zakresie, zwanego dalej „mięsem", lub produktów mięsnych z mięsa, zwanych dalej „produktami mięsnymi", nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych. Jednym z warunków skorzystania z procedury przewidzianej w ww. ustawie jest zapewnienie przez podmioty ubiegające się o udzielenie zamówienia na mięso lub produkty mięsne, że świnie zostały nabyte po cenach netto nie niższych niż ceny zakupu netto masy poubojowej ciepłej w odpowiedniej klasie skali klasyfikacji EUROP w regionie, w którym świnie zostały nabyte, lub średnia cena netto dla wszystkich klas w masie żywej w regionie, w którym świnie zostały nabyte, opublikowanych w tygodniu poprzedzającym tydzień, w którym dokonano nabycia, w biuletynie informacyjnym urzędu obsługującego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydawanym na podstawie przepisów o rolniczych badaniach rynkowych. Jednostki sektora finansów publicznych, udzielając zamówień na dostawę mięsa wieprzowego lub produktów z mięsa wieprzowego, które co do rodzaju, składu lub właściwości spełniają wymagania odpowiadające lub podobne do wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie tej ustawy, w pierwszej kolejności udzielają takich zamówień na dostawy mięsa lub produktów mięsnych, o których mowa w ustawie.

Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, co za tym idzie afrykańskiego pomoru świń (ASF) odbywa się na podstawie przepisów sporządzonych i przyjętych na poziomie Komisji Europejskiej, które jednolicie obowiązują wszystkie państwa członkowskie UE, w tym Polskę.

W związku z powyższym w momencie podejrzenia lub wyznaczenia ognisk ASF na terytorium Polski wdrażane są odpowiednie środki administracyjne przewidziane podczas zwalczania tej choroby.

Równocześnie realizowanych jest szereg działań, które mają kluczowe znaczenie w walce z tą chorobą, w szczególności:

- systematyczna redukcja populacji dzika na terenie całego kraju;
- sukcesywne zbieranie padłych osobników i ich szczątków;
- bioasekuracja gospodarstw i jej kontrola przez Inspekcję Weterynaryjną;
- podnoszenie świadomości przez działania szkoleniowo – informacyjne.

1. Zwalczanie choroby w populacji dzików przez:

- stałą kontrolę i regulowanie wielkości populacji zwierząt przede wszystkim przez ostrzał dzików w ramach planowej gospodarki łowieckiej oraz – uzupełniająco – przez odstrzał sanitarny.

  Od lutego 2020 r. zintensyfikowano działania związane z realizacją odstrzałów sanitarnych. W ramach tej formy odstrzału w sezonie 2020/2021 pozyskano 195 669 dzików[1].
- poszukiwanie i eliminację ze środowiska naturalnego zwłok dzików i ich szczątków w sposób zorganizowany,
- budowanie sztucznych barier ograniczających przemieszczanie się dzików, takich jak ogrodzenia obszarów skażonych lub zamykanie przejść dla zwierząt przez autostrady i drogi ekspresowe,
- stosowanie bioasekuracji przez myśliwych oraz kontrolę ich przestrzegania,
- udoskonalanie metod szybkiego podejmowania działań w walce z ASF - System ZIPOD.

2. Bioasekuracja gospodarstw utrzymujących świnie:

- z dniem 21 kwietnia 2021 r. stosuje się rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/605 z dnia 7 kwietnia 2021 r. ustanawiającym szczególne środki zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz. Urz. UE L 129 z 15.04.2021 r., str. 1), które wprowadza środki szczególne w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń do jednolitego stosowania przez państwa członkowskie UE dotknięte tą chorobą. Wzmocnione środki bioasekuracji gospodarstw, o których mowa w ww. rozporządzeniu są co do zasady analogiczne z uprzednio wprowadzonymi na terytorium Polski wymaganiami weterynaryjnymi. Do nowych wymagań w postaci ogrodzenia oraz planu bioasekuracji Inspekcja Weterynaryjna będzie podchodzić elastycznie – do 31 października 2021r.;

[1] wg danych GIW na dzień 24.05.2021

- wzmocnione środki bioasekuracji, o których mowa w rozporządzeniu wykonawczym Komisji 2021/605, nie dotyczą gospodarstw, które nie umieszczają na rynku świń i produktów pochodzących od świń oraz przemieszczają świnie w obrębie tego samego obszaru objętego ograniczeniami I, II lub III;
- opracowane zostały wzory dokumentów pomocne we wdrażaniu nowych norm, w szczególności z przeznaczeniem dla mniejszych hodowców świń oraz kontrolujących lekarzy weterynarii, co powinno ułatwić spełnienie wymagań przyjętych w powyższym rozporządzeniu.
- stosowanie w gospodarstwie wymagań bioasekuracji jest kontrolowane przez organy Inspekcji Weterynaryjnej – wykonują to na poziomie lokalnym powiatowi lekarze weterynarii. Te działania są sukcesywnie realizowane nawet w dobie ograniczeń wynikających z pandemii COVID-19.

3. Działania mające na celu podnoszenie świadomości wśród rolników, z wykorzystaniem różnych środków przekazu.

W tych działaniach kluczowe miejsce zajmuje wyjaśnianie jak ważne w walce z chorobą jest przestrzeganie w gospodarstwie zasad bioasekuracji. Działania o charakterze informacyjno – szkoleniowym są na bieżąco prowadzone przez Inspekcję Weterynaryjną oraz przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

Odnosząc się do kwestii odbudowy rodzimej produkcji trzody chlewnej należy podkreślić, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wspiera postęp biologiczny w hodowli świń poprzez dotacje przedmiotowe ze środków budżetowych na postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej, przeznaczone na:

- refundację kosztów subsydiowanych usług świadczonych na rzecz hodowców MŚP, polegających na prowadzeniu ksiąg świń,
- dofinansowanie kosztów subsydiowanych usług wykonanych na rzecz hodowców MŚP polegających na prowadzeniu oceny wartości użytkowej świń.

Dotacje zapewniają ciągłość prowadzenia ksiąg hodowlanych oraz oceny wartości użytkowej świń, oraz stwarzają warunki do upowszechniania wyników oceny wartości użytkowej wśród hodowców świń. Dzięki temu hodowcy mogą podejmować decyzje o wyborze konkretnych zwierząt na rodziców następnego pokolenia, co może zagwarantować rolnikom uzyskanie poprawy jakości genetycznej, która przekłada się bezpośrednio na poprawę cech użytkowych i funkcjonalnych zwierząt oraz poprawę cech jakościowych produktów rolnych. Dotacje te są ukierunkowane z jednej strony na stworzenie odpowiednich warunków do produkcji elitarnego materiału hodowlanego, a z drugiej na wspieranie działań pozwalających na podejmowanie przez hodowców właściwych decyzji hodowlanych. Dotacje ze środków budżetowych na postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej

kierowane do hodowli świń pośrednio dostarczają narzędzi do odbudowy pogłowia świń hodowlanych czystorasowych, jednakże pomoc nie może być udzielana na zakup zwierząt.
W ustawie budżetowej na 2021 r. zaplanowano kwoty:

- 3.400.000 zł na rok na refundację kosztów subsydiowanych usług świadczonych na rzecz hodowców MŚP, polegających na prowadzeniu ksiąg świń,
- 2.484.000 zł na dofinansowanie kosztów subsydiowanych usług wykonanych na rzecz hodowców MŚP, polegających na prowadzeniu oceny wartości użytkowej świń.

Odnosząc się do kwestii dotyczącej braku uregulowania rynku owoców miękkich, tj. truskawki oraz agrest, uprzejmie informuję, że ww. produkty objęte są wspólną organizacją rynków rolnych Wspólnej Polityki Rolnej. Oznacza to, że w przypadku rynków tych owoców mogą mieć zastosowanie uregulowania ustanowione na podstawie dedykowanych przepisów UE. Stosownie do tych przepisów, podstawowym filarem funkcjonowania rynku owoców i warzyw są organizacje producentów. Głównym celem ich działalności jest stabilizacja rynków owoców i warzyw oraz umacnianie pozycji rynkowej producentów. Podmioty te są odpowiedzialne za skuteczne równoważenie relacji popytowo-podażowych na rynkach poszczególnych owoców i warzyw, co ma skutkować ustabilizowaniem cen uzyskiwanych przez producentów w perspektywie wieloletniej. Co do zasady organizacje producentów są zobowiązane do zagospodarowania całości produkcji dostarczonej przez swoich członków. Tym samym ich zadaniem jest efektywne planowanie produkcji swoich członków, tak aby dostosować ją do popytu, zarówno pod względem ilości jak i jakości. Organizacje producentów jako jednostki odpowiedzialne za skuteczne równoważenie relacji popytowo-podażowych na rynkach poszczególnych owoców i warzyw, mają możliwość zastosowania działań z zakresu zarządzania kryzysowego oraz zapobiegania kryzysom (obejmujących między innymi wycofanie owoców i warzyw z rynku), korzystając jednocześnie ze wsparcia finansowego na ich realizację. Działania te mogą polegać m.in. na przeprowadzeniu operacji skutkujących ograniczeniem podaży produktów, których rynek znalazł się w sytuacji kryzysowej lub jest zagrożony taką sytuacją.

Uwzględniając zamiar złożenia przez Krajową Radę Izb Rolniczych wniosku o sprawdzenie czy zakłady przetwórcze nie stosują zmowy cenowej do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta, pozwalam sobie zwrócić uwagę, że szereg informacji przydatnych do opracowania takiego wniosku zostało zamieszczanych na stronie www: https://konkurencja.uokik.gov.pl/dzialania-niezgodne-z-regulami-konkurencji/.

W kwestii regulacji rynku skrobi ziemniaczanej należy zauważyć, że od sezonu 2012/2013 zniesione zostało kwotowanie produkcji oraz inne unijne regulacje rynkowe. Sektor ten obecnie podlega prawom podaży i popytu natomiast rolnicy produkujący ziemniaki skrobiowe zawierają

z zakładami przetwórczymi umowy kontraktacji oraz korzystają z dopłat związanych z produkcją ziemniaków skrobiowych. Obecnie uprawą ziemniaków skrobiowych zajmuje się ok. 4,3 tys. producentów rolnych.

Polski przemysł przetwórstwa ziemniaków na skrobię w ostatnich latach przeszedł gruntowną modernizację i osiągnął znaczącą pozycję na rynku światowym. Branża przetwarza rocznie od 800 tys. ton do 1 mln ton ziemniaków. U większości producentów eksport stanowi 60-70 % wolumenu sprzedaży. Jakakolwiek interwencja na rynku ziemniaka w UE spowodowałaby osłabienie pozycji rynkowej polskich producentów i ograniczyłaby dalsze ich możliwości rozwojowe, a tym samym przetwórcze.

Sytuacja na rynku ziemniaków skrobiowych jest ściśle powiązana z całym sektorem ziemniaków. Zgodnie z danymi GUS w 2020 roku zbiory ziemniaków wyniosły 9 mln ton tj. o 40 % więcej od zbiorów w roku 2019. Należy wspomnieć, że rok 2020 był rokiem o rekordowo wysokiej produkcji. Wzrost zbiorów był konsekwencją uzyskania znacznie wyższych plonów niż w roku 2019 (o ok. 26%), a także istotnego wzrostu krajowej powierzchni ich uprawy (o ponad 6%). Wzrost plonów był spowodowany korzystniejszymi warunkami klimatycznymi okresu wegetacji (mniejszy deficyt opadów, a tym samym zmniejszony został zakres terytorialny suszy na przeważającej powierzchni kraju), a wzrost powierzchni uprawy ziemniaków wywołany został korzystnymi cenami zbytu uzyskiwanymi przez plantatorów w dwóch ostatnich sezonach. Równocześnie wysokie plony odnotowano nie tylko w Polsce a także w całej Europie Zachodniej.

Problemy z nadprodukcją zostały dodatkowo pogłębione przez restrykcje związane z pandemią COVID-19 i wynikające z nich ograniczenia. Tak więc rok 2020 przyniósł istotny czynnik destabilizujący sytuację w całej gospodarce światowej, w tym na rynku ziemniaka.

Nadprodukcja ziemniaka oraz niski popyt spowodowany obostrzeniami związanymi z pandemią spowodował, że ceny ziemniaków były niskie. Ceny skupu ziemniaków skrobiowych utrzymywały się jednak na poziomie średnich cen z roku 2019 tj. ok. 0,27 zł/kg.

W dniu 15 marca br. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się do Prezesa UOKiK o rozważenie podjęcia stosownych działań mających na celu zbadanie czy zachowania rynkowe przetwórców ziemniaków nie naruszają obowiązujących przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 369 z pożn. zm.) oraz ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1213).

W odpowiedzi Prezes UOKiK, po zbadaniu sytuacji stwierdził, że nie ma prawdopodobieństwa podejrzenia stosowania wobec producentów ziemniaków praktyk ograniczających konkurencję oraz wystarczających podstaw do podjęcia dalszych działań formalnych.

Jeżeli jednak producenci ziemniaków są w posiadaniu informacji na temat konkretnych przedsiębiorców mogących dopuszczać się praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową lub praktyk ograniczających konkurencję uprzejmie prosimy o przekazywanie takich informacji do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Odnosząc się do kwestii pomocy informuję, że na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U z 2015 r. poz.187 z późn.zm.) producenci rolni prowadzący chów lub hodowlę świń na obszarach z ograniczeniami, mogą ubiegać się o nieoprocentowane pożyczki na sfinansowanie nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych, które zostały podjęte w związku z prowadzeniem przez producenta świń działalności rolniczej na obszarach występowania ASF.

Kwota udzielonych producentowi świń pożyczek nie może przekroczyć kwoty ww. zobowiązań cywilnoprawnych i wynosić więcej niż:

- 50.000 zł na siedzibę stada, w której w 2018 r. było utrzymywanych średniorocznie do 50 sztuk świń;
- 100.000 zł na siedzibę stada, w której w 2018 r. było utrzymywanych średniorocznie powyżej 50 do 100 sztuk świń;
- 300.000 zł na siedzibę stada, w której w 2018 r. było utrzymywanych średniorocznie powyżej 100 do 500 sztuk świń;
- 500.000 zł na siedzibę stada, w której w 2018 r. było utrzymywanych średniorocznie powyżej 500 do 1000 sztuk świń;
- 1.000.000 zł na siedzibę stada, w której w 2018 r. było utrzymywanych średniorocznie powyżej 1000 sztuk świń.

Pożyczka jest udzielana przez ARiMR maksymalnie na 10 lat, a za jej udzielenie Agencja nie pobiera żadnych opłat. Pomocą państwa są nieopłacane przez pożyczkobiorców odsetki od udzielonej pożyczki.

Powyższa pomoc udzielana jest w formule de minimis.

Ponadto udzielana jest pomoc finansowa dla producentów świń, którzy zaprzestali produkcji w związku z obowiązującym zakazem utrzymywania w gospodarstwie świń lub ich wprowadzenia do gospodarstwa, wydanym w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń, na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 9, art. 45 ust. 1 pkt. 3a, art. 46 ust. 3 pkt 3a, art. 47 ust. 1 lub art. 48b ust. 1 pkt 2 lub ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. 2017 r. poz. 1855 z późn. zm.).

Kwota pomocy stanowi iloczyn średniej rocznej liczby świń utrzymywanych w gospodarstwie w okresie 12 miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym został wprowadzony zakaz (jednak nie więcej niż 50 sztuk dla jednego producenta świń) i kwoty 0,36 zł oraz liczby dni w danym roku kalendarzowym obowiązywania zakazu.

Odnosząc się do kwestii dotyczących środków budżetowych na ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, w ustawie budżetowej na 2021 rok w części 32 - Rolnictwo, dział 010 - rolnictwo i łowiectwo, rozdział 01026 na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, zaplanowano 400 mln zł. Zaplanowana kwota wydatków wynika z możliwości budżetu państwa dofinansowania tego zdania w związku z trwającą epidemią COVID-19. Jednocześnie podejmowane są działania mające na celu podwyższenie wydatków budżetowych na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w kolejnych latach budżetowych, co będzie również jednym z priorytetów przy rozdysponowywaniu dostępnego limitu wydatków w części budżetowej 32- Rolnictwo.

Aktualnie w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi trwają prace analityczne mające na celu wskazanie kierunków zmian w systemie ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na przyszłe lata. Celem głównym planowanych zmian jest zaproponowanie rozwiązań zwiększających efektywność i racjonalność wydatkowania środków budżetowych i unijnych możliwych do zaangażowania w produkty ubezpieczeniowe oferowane rolnikom i poszerzenie ich listy, tak aby stały się składnikiem szerszej konstrukcji systemu zarządzania ryzykiem w polskim rolnictwie.

Odnosząc się do kwestii braku wizji rozwoju rodzinnych gospodarstw rolnych informuję, że wizja rozwoju rodzinnych gospodarstw rolnych przedstawiona została w „Polskim Ładzie". W strategii tej wskazane zostało, że będzie wzmocniona ochrona prawna tych gospodarstw oraz zostaną one zdefiniowane w taki sposób, aby dopasować je do dzisiejszych realiów prowadzenia działalności rolniczej. Skutkiem tych działań będzie nadanie takim gospodarstwom właściwej rangi oraz ograniczenie problemów spadkowych. Planowana jest również rezygnacja z dotychczasowej konieczności zbywania gospodarstwa przed przejściem na emeryturę oraz wprowadzenie pierwszeństwa w korzystaniu z programów wsparcia.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
SEKRETARZ STANU
Szymon Giżyński